

Arkivreferanse: 2024/4767-1

Saksbehandler: Jan Henry Kristensen

Saksfremlegg

Sakens gang

Saksnummer Møtedato Utvalg

42/2024 03.10.2024 Hovedutvalg teknisk, miljø og næring

Vurdering om privatisering/nedklassifisering av kommunale veger – overføring til privat drift- og vedlikehold.

Kommunedirektørens innstilling

1. Kommunestyret vedtar, med bakgrunn i prinsippet om likebehandling og ut fra samfunnsmessige interesser, følgende kriterier som styrende for hvilke kommunale veier som skal legges ned som offentlig vei:
 - a. *Vegen ligger utenfor tettbygde strøk,*
 - b. *Vegen har liten trafikk som ikke inngår i et gjennomgående vegnett med mye gjennomgangstrafikk,*
 - c. *Vegen betjener ikke allmenne brukerinteresser eller offentlige formål og virksomheter,*
og,
 - d. *Vegen betjener 3 boliger eller mindre,*
eller,
 - e. *Vegen betjener kun fritidsboliger eller fritidsboliger og 3 boliger eller mindre.*

For at veien skal nedlegges som offentlig vei må den tilfredsstillende kriteriene a-c og enten kriterie d eller kriterie e.

2. Kommunestyret legger til grunn at når en vei etter kommunalt vedtak er nedlagt som kommunal vei, blir den ikke automatisk offentlig vei igjen dersom den på grunn av utbygging eller andre forhold ikke lenger oppfyller de kriterier/forutsetninger kommunen har benyttet ved nedleggingen. Omgjøring fra privat til offentlig kommunal vei krever eget vedtak eller at kommunen gjennom egen avtale eller eget tilsagn uttrykkelig påtar seg drifts- og vedlikeholdsansvaret for veien.
3. Veiene som fremgår av vedlagte tabell 1 og 2 foreslås nedlagt som offentlig vei og der veiene legges ut til privat bruk med privat drifts- og vedlikeholdsansvar. Kommunen beholder eiendomsretten til den veigrunn kommunen eier.

4. Forslaget om nedlegging legges ut på høring i 6 uker og kunngjøres i henhold til kommunens rutiner. I kunngjøringen bes aktuelle eiere fremlegge eventuell dokumentasjon for avtaler med offentlige myndigheter om veihold.
5. Saken fremmes for ny behandling i Hovedutvalg for teknisk, miljø og næring etter høringsfristens utløp. Saken legges deretter frem for endelig behandling i formannskap og kommunestyret.
6. Hovedplan for vei skal revideres etter nytt vedtak. Dersom det blir behov for ekstern bistand, legges dette inn i driftsbudsjett 2025.

Hovedutvalg teknisk, miljø og nærings behandling av sak 42/2024 i møte den 03.10.2024:

Behandling

Habilitet:

Representanten Mali E Langnes Bolli (Frp) reiste spørsmål om egen habilitet da hennes far er grunneier i en av veiene som er foreslått privatisert. Ved votering ble representanten enstemmig å se som habil til å behandle saken, da dette er en høring.

Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kommunestyret vedtar, med bakgrunn i prinsippet om likebehandling og ut fra samfunnsmessige interesser, følgende kriterier som styrende for hvilke kommunale veier som skal legges ned som offentlig vei:

- a. Vegen ligger utenfor tettbygde strøk,
 - b. Vegen har liten trafikk som ikke inngår i et gjennomgående vegnett med mye gjennomgangstrafikk,
 - c. Vegen betjener ikke allmenne brukerinteresser eller offentlige formål og virksomheter, og,
 - d. Vegen betjener 3 boliger eller mindre, eller,
 - e. Vegen betjener kun fritidsboliger eller fritidsboliger og 3 boliger eller mindre.
- For at veien skal nedlegges som offentlig vei må den tilfredsstillende kriteriene a-c og enten kriterie d eller kriterie e.

2. Kommunestyret legger til grunn at når en vei etter kommunalt vedtak er nedlagt som kommunal vei, blir den ikke automatisk offentlig vei igjen dersom den på grunn av utbygging eller andre forhold ikke lengre oppfyller de kriterier/forutsetninger kommunen har benyttet ved nedleggingen. Omgjøring fra privat til offentlig kommunal vei krever eget vedtak eller at kommunen gjennom

egen avtale eller eget tilsagn uttrykkelig påtar seg drifts- og vedlikeholdsansvaret for veien.

3. Veiene som fremgår av vedlagte tabell 1 og 2 foreslås nedlagt som offentlig vei og der veiene legges ut til privat bruk med privat drifts- og vedlikeholdsansvar. Kommunen beholder eiendomsretten til den veigrunn kommunen eier.

4. Forslaget om nedlegging legges ut på høring i 6 uker og kunngjøres i henhold til kommunens rutiner. I kunngjøringen bes aktuelle eiere fremlegge eventuell dokumentasjon for avtaler med offentlige myndigheter om veihold.

5. Saken fremmes for ny behandling i Hovedutvalg for teknisk, miljø og næring etter høringsfristens utløp. Saken legges deretter frem for endelig behandling i formannskap og kommunestyret.

6. Hovedplan for vei skal revideres etter nytt vedtak. Dersom det blir behov for ekstern bistand, legges dette inn i driftsbudsjett 2025.

Sammendrag

Med utgangspunkt i likebehandling av kommunens innbyggere, en avveining av samfunnsmessige interesser og kostnader og vegloven, ønsker kommunedirektøren å foreta en gjennomgang av de kommunale vegene med tanke på å nedlegge deler av det kommunale veinettet som offentlig vei og overføre drift- og vedlikeholdsansvaret til de private brukerne av veiene. Mange kommuner har i løpet av de siste årene gjort tilsvarende.

Nedlegging av offentlige kommunale veier vil ha en rekke konsekvenser.

- Ansvar for drift og vedlikehold av disse vegene vil bli flyttet fra kommunen til private eiere.
- Med det store vedlikeholdsetterslepet på det kommunale vegnettet (jf Hovedplanen for veg) vil det kunne gi positive virkninger for kommunen å kvitte seg med noe av det kommunale vegnettet.
- Mindre antall km veg vil kunne gi kommunen innsparte årlige drift- og vedlikeholdskostnader.
- Nedlegging etter foreslåtte prinsipper vil nødvendigvis få større negative konsekvenser for innbyggerne i utkantområdene enn for innbyggerne i sentrale deler av kommunen, der veiene har flere brukere.
- Vegstandard og vedlikeholdsetterslepet på vegnettet som blir privatisert vil kunne få en negativ utvikling, avhengig av hvordan private parter utfører drift- og vedlikehold av vegen de bruker. Dette vil likevel ramme et fåtall brukere, som selv vil kunne ha innflytelse på vedlikeholdet.
- Nedleggelse kan i visse tilfeller kreve omreguleringer

Mange hensyn spiller inn ved vurderingen av om en kommunal vei bør legges ned, herunder:

- Omfanget av fast bosetting. Det er veger utenfor tettbebygde strøk som vurderes privatisert.

- Om vegen betjener næringsvirksomhet eller kommunale bygg og anlegg. Dersom det er slike interesser knyttet til vegen, vil forslag om privatisering sjelden fremmes. Om veien betjener kommunale bygg- og anlegg må kommunen uansett dekke sin vedlikeholdsandel på lik linje med andre brukere av vegen.
- Om vegen i reguleringsplan er regulert som offentlig. Dette trekker i retning av å ikke privatisere, da det i så fall bør foretas endringer i reguleringsplanen der en må gå frem etter samme prosedyre som når ny reguleringsplan skal utformes. Vei i reguleringsplan som ikke er regulert som kjøreveg kan derimot privatiseres.
- Om kommunen har planer om å utvide reguleringsplaner eller benytte eksisterende adkomst fra ett boområde til et nytt byggefelt (gjennomgangsvei)
- Om det er knyttet allmennyttige områder til vegen. F.eks. dersom veien går til et friluftsområde.
- Vegen har lite trafikk.
- Ligger utenfor tettbebygde strøk.
- Betjener få eiendommer
- Ikke inngår i et gjennomgående vegnett med mye gjennomkjøring
- Veger med lange strekk som betjener få brukere
- Kommunens behov for etablering av ny infrastruktur (vann, avløp, fiberkabel, bredbånd, fjernvarmenett osv.)

De foreslåtte kriteriene for nedlegging av kommunale veier, jf innstillingen, bygger på en vurdering og avveining av de ulike hensynene som gjør seg gjeldende.

Saksopplysninger

Det fremkommer ikke direkte i vedtaks form at kommunens økonomi er bakgrunnen for bestillingen av en utredning med vurdering av å privatisere kommunale veier, men at likhetsprinsippet/likebehandling skal være rådende. Kommunen er likevel i en vanskelig økonomisk situasjon og denne situasjonen antas å utgjøre en sentral bakgrunn for den politiske bestillingen. Kommunedirektøren baserer derfor den videre saksvurdering på likhetsprinsippet, en vurdering av samfunnsmessige interesser og økonomi, og vegloven.

Lovhjemler som har relevans i saken.

Det er i all hovedsak veilovens bestemmelser som kommer til anvendelse i forbindelse med nedlegging av kommunale veier

- Veglova § 1 definerer offentlig veg som «veg eller gate som er åpen for allmenn ferdsel og som blir holden vedlike av stat, fylkeskommune eller kommune etter reglene i kap. IV. Alle andre veger eller gater blir i denne lova rekna for private.»
- Veglovens § 7 – hvor kommunen kan gjøre vedtak om at kommunal vei skal legges ned.

- Veglovens § 8 – hvor kommunen kan gjøre vedtak om at veien skal legges ut til bruk som privat veg med privat drifts- og vedlikeholdsansvar.
- Veglovens § 54 – som fastsetter bestemmelser om at eiere og brukere av felles privat adkomstveg skal betale driftsutgifter til veien(e) i forhold til bruken.
- Veglovens § 55 – som fastslår at de som har plikter etter § 54 skal utgjøre et veilag.
- Veglovens § 56 – som omfatter bestemmelser om at kommunen skal avgjøre om det skal kreves bompenger for ferdsel på privat vei samt fastsette avgiftens størrelse og vilkår for bompengebrauken.

Sentrale konsekvenser av å privatisere vegene – legge ned offentlig vei

Privatisering av kommunale veier har i løpet av de siste 20 årene vært et tema i mange kommuner og mange kommuner har valgt å legge ned kommunale veier. Det er lagt til grunn ulike vilkår/kriterier for hvilke veier som skal være kommunalt ansvar kontra privat ansvar. Dette avhenger blant annet av den enkelte kommunes etablerte infrastruktur, geografisk tetthet m.m.

Vedlikehold av vei er et tema som opptar de fleste innbyggere i kommunene og har engasjert mange i debatten om nedlegging av kommunale veier og overføring av ansvar til private brukere. Dette er forståelig da den enkelte bruker får seg pålagt en oppgave når offentlig vei nedlegges.

For berørte innbyggere og selskaper, som har adkomst gjennom en vei som blir nedlagt som offentlig vei, innebærer et slikt vedtak at de sammen med andre brukere av veien må ta over drifts- og vedlikeholdsansvaret for veien. Overtakelse av drifts- og vedlikeholdsansvaret medfører at en tar over både det rent praktiske ansvaret for å holde veien vedlike og den økonomiske utgiften dette innebærer.

Kommunene opplever på sin side en økonomisk utfordring ved at det i Statsbudsjettet ikke overføres øremerkede midler til drift av veier, samtidig som flere og flere oppgaver i samfunnet tillegges kommunen med ansvar for tjenesteyting overfor innbyggerne. Her kan bl.a. nevnes helsetjenester, skole, barnehage, kultur- og friluftsliv, næringsutvikling, osv. Samtidig har kommunens finansielle kostnader økt.

For tjenesteytingen innenfor fagområder som vann, kloakk, og avfallshåndtering har kommunene adgang til å kreve avgift jfr. særlovgivningen/forskrifter med tilhørende gebyrregulativ til selvkost. Vegloven har derimot ikke noen bestemmelse som gir kommunen adgang til å kreve avgift for veivedlikehold på kommunal vei.

De kommunale veiene i Hustadvika kommune blir dårligere år for år grunnet manglende bevilgninger til drift og vedlikehold. De midlene som avsettes til investeringer kan stort sett benyttes til ny asfaltering. Hovedplan for veg viser at utbedring og vedlikehold av kommunale veger av 10.02.2021 har et kapitalbehov på ca 10 millioner.

Ved å legge ned en del mindre kommunale veger vil vi kunne oppnå bedre tilstand på de kommunale vegene som blir igjen etter privatiseringen, med samme ressursinnsats.

Hvis man velger å redusere kapitalbehovet i takt med de kilometer veg vi privatiserer, og reduserer dagens bemanning med et årsverk, så vil årlige besparinger på drift og vedlikehold kunne utgjøre en plass mellom 2,5 og 3,5 millioner. Dette ut ifra kostratallene som viser gjennomsnittskostnader for drift og vedlikehold per km. vei. Dersom man kutter bemanning kan man derimot ikke forvente at resterende veier blir bedre vedlikeholdt enn tidligere.

Overføring av drift- og vedlikehold til private vil kunne medføre at veiene som nedlegges blir dårligere vedlikeholdt. Det blir da opp til de private brukerne å vedlikeholde veien og de kan velge å prioritere dette lavt eller høyt. I alminnelighet vil de ha en egeninteresse i å holde veien i god stand. Fra kommunens side har en med kriteriene for nedleggelse allerede vurdert at de aktuelle veiene ikke har noen stor samfunnsmessig betydning og det er i hovedsak de private brukerne der går ut over om vedlikehold ikke prioriteres.

Rettslig grunnlag for nedlegging av kommunale veier

Det rettslige utgangspunktet er Veglovens § 7 tredje ledd som gir kommunen rettslig grunnlag for å fatte vedtak om at kommunal vei skal legges ned. Offentlig veg som blir nedlagt, blir privat vei i veilovens forstand. Dette følger av definisjonen i Veglovens § 1, der alle andre veier enn de som er offentlige, er private. Dette sier derimot ikke noe om hvorvidt veigrunnen er eid av private eller kommunen.

Ordlyden i veglova § 7 tredje ledd gir ingen føringer for hva som skal legges til grunn for et vedtak om å legge ned en kommunal veg. Det er derfor opp til kommunens skjønn å vurdere hva som er mest hensiktsmessig. Kommunen vil likevel være bundet av alminnelige prinsipper om saklighet i saksbehandlingen. Hensynet til kommunens økonomi vil utvilsomt være et saklig hensyn ved vurdering av om en kommunal vei skal legges ned.

Et vedtak om nedlegging av offentlig veg etter Veglovens § 7, og overføring av vedlikeholds- og driftsansvar etter Veglovens § 8, er ikke ansett som et forvaltningsvedtak etter Forvaltningslovens § 28, men som et politisk vedtak om at kommunen ikke lenger vil påta seg omkostningene og ansvaret med å holde veien åpen som offentlig vei. Dette innebærer blant annet at de av kommunen sine innbyggere som berøres av vedtaket ikke har rett til forhåndsvarsel eller har klagerett på vedtaket. Det innebærer at kommunen står fritt til å bestemme om og hvilke veier som skal legges ned som kommunale veier.

Når det gjelder spørsmålet om nedleggelse av regulerte offentlige veier, det vil si veier der det finnes en reguleringsplan der veien er regulert til offentlig veg, vil kommunedirektøren anføre at det må gjennomføres en omregulering av vei fra offentlig til privat hvis slike veier skal nedlegges som offentlig vei. Det vil derfor være en mer omfattende prosess for nedleggelse av disse veiene. Veiens status må sjekkes i hver enkelt reguleringsplan. Det antas at en eventuell formålsendring i reguleringsplanen anses som mindre vesentlig, med en kostnad på i underkant av 14 000 kr. pr plan og med en høringsfrist på én til to uker. Men, hvis det kommer inn klage på høringen, utløser dette full høringsrunde med 6 ukers frist og kostnader knyttet til arealene i hver plan. Gjennomføring av nedlegging av vei som er regulert til kommunal offentlig vei kan dermed utløse en omfattende, kostnads- og ressurskrevende prosess.

Eiendomsretten til veigrunnen – kommunen bør beholde sin eiendomsrett

Kommunen kan gjennom vedtak velge å kun overføre drifts- og vedlikeholdsplikten for en offentlig vei, uten å samtidig overføre eierskapet til vegkroppen, jfr Veglovens § 8 andre ledd.

Ved at kommunen beholder eiendomsretten til veigrunnen for veier som nedlegges som offentlig vei, vil kommunen fortsatt ha betydelig innflytelse over forhold knyttet til veiene og hvem som skal gis adgang til å bruke disse. Kommunen slipper samtidig administrasjon og ressursbruk knyttet til overføring og fordeling av eierskap til grunnen. Av disse grunnene bør kommunen opprettholde eierskapet til grunnen til veiene som nedlegges der kommunen eier grunnen. Kommunen har da mulighet til fastsettelse av vilkår om f.eks at veier som nedlegges skal være åpne for allmenn ferdsel og annen rådighet som følger av eierskap. Veiene vil da være åpne for nødvendig transport for utrykningskjøretøy, post- og renovasjonsbiler, skoleskyss etc. Samtidig slipper kommunen å bruke ressurser på en prosess med overføring og fordeling av eierskapet til veiareal.

Et viktig kjennetegn ved offentlige veier er allmennhetens rett til adkomst og bruk. I tillegg vil det i henhold til veglova § 29 være byggegrensebestemmelser som snevrer inn naboens råderett over egen grunn langs offentlig vei. En privat vei er derimot ikke underlagt slike bestemmelser og veieieren har i utgangspunktet rett til å stenge en privat veg for allmenn ferdsel. Det må imidlertid gjøres unntak for de som har ervervet en *rett til ferdsel* på den private vegen, samt at friluftsløven § 3a bestemmer at dersom vegen fører til utmark kan ikke eier stenge vegen for *umotorisert* ferdsel.

Hvis kommunen ønsker innflytelse over driften av en privat veg, må kommunen ha et *rettsgrunnlag* for dette. Gjennom å yte økonomisk tilskudd, kan kommunen sette vilkår for bruken av private veger. Et slikt vilkår kan være at vegen skal holdes åpen for allmenn ferdsel. Et annet vilkår kan være at vegen holdes stengt for ferdsel som ikke angår bestemte formål. Et tredje vilkår kan være at det i en avtale mellom kommunen og vegens brukere avtales at det ikke skal innkreves bompenger. Disse vilkårene fordrer imidlertid at kommunen gir økonomisk tilskudd til drift og vedlikehold av den private vegen, noe som ofte ikke vil være aktuelt.

Hvis kommunen legger ned en offentlig vei, og overlater drift- og vedlikehold til private, har kommunen, dersom den ikke har eiendomsretten, ingen rett til å kreve at veien skal være åpen for alminnelig ferdsel. Det er opp til veieier/bruker å bestemme hvorvidt veien skal være åpen for allmenn ferdsel, forutsatt at det ikke foreligger avtale som tilsier at veien skal være åpen for allmenn ferdsel. Så lenge veien er å anse som privat vei, har ikke kommunen myndighet til å sette krav til hvordan veien skal driftes, om kommunen ikke har eiendomsrett til veien.

Hvis kommunen ved nedleggelse *opprettholder eiendomsretten* til veigrunnen, gis kommunen derimot en fortsatt vesentlig innflytelse over forhold knyttet til veiene og hvem som skal gis adgang til å bruke disse. Av den grunn bør kommunen opprettholde eierskapet til veigrunnen til veien som evt. nedlegges som offentlig vei.

Er det krav til standard på veier som nedlegges og overlates til privat drift- og vedlikehold ?

Kommunen har etter veiloven ingen rettslige forpliktelser til oppgradering av vegstandard før nedleggelse av en offentlig kommunal vei. Det kan likevel tenkes at det er inngått avtale om at en veg skal ha en viss standard.

Kommunedirektøren er ikke kjent med at kommunen har inngått slike avtaler for de veier som foreslås nedlagt nå.

Likebehandling og avveining av hensyn

Nedlegging av kommunale veier vil gjerne skape stor motstand blant brukerne av veien. Dette fordi brukerne selv må ta ansvar for drift- og vedlikehold av en vei kommunen tidligere har driftet, noe som kan bli oppfattet som urettferdig i forhold til andre brukere av kommunale veier. Derfor bør det legges opp til likebehandling sett i forhold til andre innbyggere og andre veier i kommunen med sammenlignbar funksjon. Det vil si at veiens funksjon, hva den betjener, i stor grad bør være bestemmende for veiens status. Videre er det av stor betydning at nedleggelse av veier ikke medfører for store samfunnsmessige konsekvenser. Nedlegging av kommunale veier vil nødvendigvis ramme utkantene mer enn sentrale strøk. I sentrale deler er det større befolkning, ofte gjennomgangstrafikk og det er gjerne regulert til offentlig vei.

Kommunen ønsker å oppnå likebehandling av innbyggerne med hensyn til hvilke kommunale vegger som skal legges ned som offentlig vei og gjøre en avveining av de hensyn som gjør seg gjeldende. Veiens funksjon bør være avgjørende for om den skal være offentlig eller privat.

Samleveier og adkomstveier i sentrum, sentrumsnære områder og tettbygde områder bør som hovedregel ha status som kommunal vei. Dette fordi disse veiene utgjør viktige elementer i et rasjonelt vei- og transportsystem i kommunen. Videre vil disse veiene ofte dekke samfunnsnyttige og allmenne behov i forhold til sentrumsnære og viktige offentlige og private virksomheter så som; kollektivtrafikk, rådhus, skoler, barnehager, kulturhus, sykehjem, omsorgsboliger, offentlige kaier og havner, forretninger, kontorer mv.

En har sett nærmere på hvilke hensyn kommuner har tatt i betraktning ved vurdering av kriterier/vilkår for hvilke veier som skal være offentlige/kommunale og hvilke veier som nedlegges og overlates til private brukere å drifte- og vedlikeholde.

Hensynene/kriterierne kommunene har lagt vekt på er typisk:

- Omfanget av fast bosetting. Det er i hovedsak vegger utenfor tettbebygde strøk som vurderes nedlagt.
- Om vegen betjener næringsvirksomhet eller kommunale bygg og anlegg. Dersom vegen betjener kommunale bygg og anlegg vil forslag om nedleggelse sjelden fremmes. Hvis vegen uansett blir privatisert, må kommunen dekke sin vedlikeholds andel på lik linje med andre brukere av vegen.

- Om veien i reguleringsplan er regulert som offentlig. Dette trekker i retning av å ikke legge ned, da det må foretas endringer i reguleringsplanen og en må gå frem etter samme prosedyre som når ny reguleringsplan skal utformes. Ofte vil veien også betjene mange brukere. Veg i reguleringsplan som ikke er regulert som kjøreveg kan derimot nedlegges.
- Om kommunen har planer om å utvide reguleringsplaner eller benytte eksisterende adkomst fra ett boområde til et nytt boområde (gjennomgangsvei)
- Om det er knyttet allmenntilgjengelige områder til veien. F.eks. dersom adkomstvegen går til et friluftsområde.
- Sosiale kriterier. F.eks. kommunale tjenester som skolebuss eller hjemmesykepleie.
- Vegen har lite trafikk
- Ligger utenfor tettbebygde strøk
- Veien betjener få eiendommer
- Veien inngår ikke i et gjennomgående vegnett med mye gjennomkjøring
- Veger med lange strekk som betjener få brukere
- Kommunens behov for etablering av ny infrastruktur (vann, avløp, fiberkabel, bredbånd, fjernvarmenett osv.)

Ut fra dette har administrasjonen kommet frem til de kriterier som er foreslått i innstillingen. Ved å bruke et fast sett kriterier ved vurdering av nedlegging av kommunale veier vil en kunne oppnå stor grad av likebehandling.

Kriteriene bruker begrepet bolig – «tre boliger eller mindre». Med bolig menes boligbygg, uavhengig av antall boenheter i bygget.

Med de kriterier som er foreslått har kommunen foretatt en avveining av veienes funksjon og viktighet i det kommuneale veisystemet, og vurdert disse også opp mot økonomiske hensyn og likebehandling. De veiene som etter kriteriene kan bli nedlagt vil:

- ikke ha mer en 3 boliger eller kun betjene fritidsboliger eller fritidsboliger og ikke mer enn 3 boliger
- ikke ligge i tettbygde strøk
- ikke betjene allmenne brukerinteresser eller offentlige formål og virksomheter
- ikke være en del av et gjennomgående veinett med mye gjennomgangstrafikk

Skille mellom tilrettelegging for utbygging og vedlikeholdsansvar

Kriteriene for hvilke veier som bør forbli kommunale og hvilke veier som kan overføres til privat drift er basert på en vurdering av likebehandling, samfunnsmessige interesser og kommunens økonomi.

Det har opp igjennom årene ikke vært en klar strategi for hvilke veier som skulle være kommunale og hvilke som skulle være private. Her har nok både tradisjon og tilfeldigheter spilt inn i uregulerte områder.

I regulerte områder, der kommunen enten er eier eller har tatt initiativ til reguleringen (f.eks. boligfelt) har det gjennom reguleringsbestemmelsene vært føringer for at veien skulle være kommunal med tilhørende driftsansvar. Dette er også tilfelle i mange næringsområder, enten i kommunal regi eller ved samarbeidsavtaler mellom partene.

Kommunedirektøren er av den formening at kommunen har et samfunnsansvar for å tilrettelegge for etablering av bolig- og næringsområder i en bred akse i kommunen, men det er ikke dermed sagt like naturlig at det offentlige påtar seg drifts- og vedlikeholdsansvaret etter utbygging og ferdigstillelse. Sett i et likebehandlingsperspektiv vil det være slik også for private utbyggere, at opparbeidelse av et område skilles fra senere drift og vedlikeholdskostnader.

Ved siste endring i Veglova – [LOV-2018-06-15-38](#) med ikrafttredelse fra 20.07.2018 § 54 er det bestemt at det på privat vei påhviler eier, bruker eller den som har bruksrett å holde veien i forsvarlig og brukbar stand. I forskrift om slamtømming i Hustadvika kommune er det satt vilkår om en viss veistandard for denne tjenesteytingen.

Avtale om kommunalt vedlikehold

Dersom kommunen har forpliktet seg til fremtidig vedlikehold av en vei som skulle bli nedlagt som offentlig vei vil avtalen i utgangspunktet være avgjørende for kommunens plikt til vedlikehold.

En har pr i dag ikke kjennskap til, eller noen dokumentasjon som viser at, kommunen har forpliktet seg til fremtidig vedlikehold av veiene en anser som aktuell for vurdering av nedleggelse som offentlig vei i denne omgang. På den annen side kan det være nødvendig å kvalitetssikre dette ved dokumentinnsyn på alle berørte eiendommer og den aktuelle vei. Dette er en komplisert og svært krevende oppgave både ressursmessig og økonomisk idet skylddelinger, matrikkelbrev etc må gjennomgås. Det er derfor lagt opp til å etterspørre opplysninger om eventuelle avtaler fra aktuelle private eiere.

Vedlikeholdsplikt for private vegger der kommunen er veibruker

Veglova § 54 første ledd første punktum bestemmer at når en privat vei blir brukt som felles adkomst for flere eiendommer «*pliktar kvar eigar, brukar eller den som har bruksrett, kvar etter same høvetal som gjeld for den bruk han gjer av vegen, å halde vegen i forsvarlig og brukbar stand*». Bestemmelsen fastslår en felles vedlikeholdsplikt for privat vei som er gjenstand for felles bruk. I tillegg til grunneiere og de med formell rettslig bruksrett, vil også andre som utøver en faktisk tålt bruk være vedlikeholdspliktige.

Dersom kommunen skal bruke en privat vei, må kommunen – på lik linje med andre brukere dekke en andel vedlikeholdet. Kommunen er bruker av veien når kommunen bruker veien i egen interesse. Det vil typisk si at kommunen bruker veien som adkomst for kommunale anlegg (f.eks. pumpestasjon, høgdebasseng, kommunal badeplass osv.). Når det gjelder det offentliges bruk av veien for tjenesteyting som avfallshåndtering, slamtjeneste, hjemmesykepleie m.m. er dette en bruk i privates interesse som ikke utløser plikt til å delta i vedlikeholdet for kommunen.

Tabeller over veier som foreslås nedlagt – funksjon og teknisk

2 tabeller over kommunale veger som administrasjonen foreslår å legge ned følger som vedlegg til denne sak. Tabellene er utarbeidet slik at en viser funksjon og en viser tekniske forhold.

Oppsummerende vurdering

De kriterier som er foreslått å skulle gjelde for valg av hvilke veier som kan nedlegges som offentlig vei vil om de følges medvirke til stor grad av likebehandling innenfor kommunen når det kommer til nedleggelse av offentlig vei, og medvirke til likebehandling med hensyn til skillet mellom privat og offentlig drifts- og vedlikeholdsansvar.

Kommunens økonomiske situasjon tilsier at en gjennomfører innsparingstiltak der dette ikke medfører brudd på lovpålagte oppgaver eller for store samfunnsmessige konsekvenser. Kommunen er ikke lovmessig pålagt å drifte veier som betjener et fåtall innbyggere og kan selv velge å overføre slike veier til privat drift- og vedlikehold.

Nedleggelse av en del mindre veier, i samsvar med foreslåtte kriterier, vil gi mer ressurser til vedlikehold av veier som har betydning for flere inbyggere og som det er knyttet større samfunnsmessige interesser til. Desto flere brukere, og jo viktigere samfunnsmessige interesser en vei betjener, jo større grunn er det til at kommunen skal stå for drift- og vedlikehold. Knapphet på ressurser tilsier en prioritering.

For at kommunen fortsatt skal kunne ha en viss innflytelse over hvordan veier som nedlegges kan brukes, og for å unngå ressursbruk forbundet med overføring og fordeling av eierskap, så anbefales det at kommunen normalt beholder eiendomsretten til veigrunn kommunen eier ved nedleggelse av veier som offentlig vei. Nedleggelsen skjer da i samsvar med veiloven § 8 andre ledd, jf § 7, ved at veien nedlegges som offentlig vei og at veien legges ut til bruk som privat vei, samtidig som at eierforholdene ikke endres.

I de tilfeller hvor kommunen ikke er eier av veigrunnen, og ikke yter tilskudd til driften, vil kommunen ikke kunne utøve innflytelse som eier etter nedleggelse av veien som offentlig vei. Kriteriene for utvelgelse av veier som kan nedlegges som offentlig vei vil om de følges likevel innebære en betydelig grad av sikring av at nedleggingen ikke får for store samfunnsmessige konsekvenser, selv om grunnen skulle være privat eid.

Vedtak om nedleggelse av offentlig kommunal vei kan ikke påklages

Vedtak om nedleggelse av kommunal vei til privat vei gjøres i samsvar med Veglovens bestemmelser. Ifølge Vegloven er det ikke klageadgang på vedtak som gjøres om nedleggelse av kommunale veier.

Kommunen har imidlertid lagt opp til en høringsrunde og vil vurdere høringsuttalelsene som kommer inn.

Ikrafttredelse av vedtaket

Vedtaket om nedleggelse av offentlig kommunal vei får virkning fra vedtakstidspunktet.

Økonomiske konsekvenser

De kapitalbehov som er beregnet for opprusting og vedlikehold av kommunale veier vil være urealistisk med tanke på kommunens økonomiske situasjon. Mengde vei bør derfor reduseres og de minst samfunnskritiske veiene bør privatiseres.

Kommunen bruker gjennomsnittlig ca. 10 mill pr år i drift og vedlikehold av kommunale veger. Det årlige driftsbehovet for å stoppe forfall er beregnet til 13 mill.

Ved å overføre drifts- og vedlikeholdsansvar jfr. sakens innstilling antas det en besparelse på ca. 3 mill. pr år.

Klima og miljøkonsekvenser

Nedleggelse av kommunale offentlige veier har i seg selv ingen kjente klima- og miljøkonsekvenser.

Tabel 1 – Veier som foreslås nedlagt - ut fra funksjon

Veg nr	Veinavn	Bolig	Fritids-bolig	Skole-skyss	Offentlig	Gårds-bruk	Nærings-drivende
1	Vegfondsvegen		35				
2	Einsetvegen	0	0				
3	Lyngstadvegen 85m	3					
4	Lyngstadvegen - Finnbukta	3					
5	Godalsvegen	1				2	
6	Eriklivegen	1				1	1
7	Vevangvegen – utkikk gaustadv.	0					
8	Fossvegen	0					
9	Groravikvegen	2	7				1
10	Hamna 57 – Atlanterhavsvegen 740	0					
11	Gaustadnesvegen frå nr, 32	1	3				1
12	Bergsetvegen 104/4	1					1

13	Langlivegen, Venås - Hustad						
14	Søløyvegen	1	Naust				
15	Nystykket 10	1					
19	Langlivegen fra Venås til 114/5						
20	Skarsetvegen-Hauglandet	2					
21	Røysvegen 55 - 63	2	1				
22	Røysvegen 50 - 109	3					
23	Lille Kråknesvegen		5 + naust				
24	Kråkholmvegen	3					
25	Gamle Vikanveg						

Tabel 2 - Veger som foreslås nedlagt – tekniske forhold

Veg nr	Vegnavn	Ant meter	Grus/Asfalt	Innleid brøyting	Brøyting egen regi	Merknad	Kart nr
1	Vegfondsvegen	3600	Grus	Ikke kommunal brøyting			
2	Einsetvegen	1060	Grus	Ikke kommunal brøyting			
3	Lyngstadvegen	85	Asfalt	x			
4	Lyngstadvegen-Finnbukta	150	Grus	x			
5	Eriklivegen	850	Grus	x		Besøksgård: vil gjerne ta over kommunal veg	
6	Godalsvegen	2700	Grus	x		Tilførselsveg til tursti Melvassbu og Melen	
7	Vevangvegen utkikk Gaustadvågen	340	Grus	x			
8	Fossvegen	2300	Grus	x			
9	Groravikvegen	375	Grus	x			
10	Hamna - Atlanterhavsvegen	190	Grus	x			
11	Gaustadnesvegen	400	Grus	x			
12	Bergsetvegen	200	Grus	x			
13	Nystykket 10	160	Grus	x			
14	Soløyvegen	400	Grus	x			
15	Langlivegen Venås - Hustad	2500	Grus	x			
19	Langlivegen fra Venås Til 114/5	3700	Grus	x			
20	Skarsetvegen - Hauglandet	960	Grus	x			
21	Røysvegen 87/30 til 87/78	490	Grus	x			
22	Røysvegen 87/30 til 90/30	470	Grus	x			
23	Lille Kråknesvegen	300	Grus	x			
24	Kråkholmvegen	250	Grus	x			
25	Gamle Vikanveg	550	Grus	x			

Vedlegg:

- 1 Bergsetvegen
- 2 Gulvegen
- 3 Kartutsnitt 4 Gaustad Vevang
- 4 Kartutsnitt nummer 1 Vegfondsvegen - Einsetvegen
- 5 Kartutsnitt nummer 2 Lyngstadvegen
- 6 Kartutsnitt nummer 3 Godalsvegen - Eriklivegen
- 7 Knabberthaugvegen
- 8 Langlia og Hauglandet
- 9 Nesavegen
- 10 Nystykket
- 11 Røysvegen 55-63 og 50-109
- 12 Litle Kråknesvegen
- 13 Kråholmvegen
- 14 Gamle Vikanvegen